

ПРОБЛЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ГЛОБАЛЬНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

*Рассадинова С. І., к. е. н., с. н. с., доцент,
Михайлов А. В., студент,
Одеський національний політехнічний університет*

Вирішальну роль у розвитку економіки відіграє енергетична безпека та її забезпечення стає одним з першорядних завдань для створення умов нормального функціонування всіх галузей економіки.

Енергетична безпека є компонентом економічної національної безпеки країни. Національна безпека, відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України», – це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам [1, с. 19]. Економічна безпека будь-якої країни – це загальнонаціональний комплекс заходів, спрямований на сталий розвиток і вдосконалення її економіки, котрий обов'язково включає механізм протидії зовнішнім і внутрішнім загрозам або ризикам, часто супутнім діяльності держави як суб'єкта фінансових відносин [2].

За визначенням МЕА (Міжнародне енергетичне агентство), енергетична безпека – це стан захищеності життєво важливих «енергетичних інтересів» особистості, суспільства, держави від внутрішніх та зовнішніх загроз, що забезпечує безперебійне задоволення споживачів економічно доступними ПЕР прийнятної якості за нормальних умов та в надзвичайних ситуаціях [3].

Умовно загрози енергетичній безпеці поділяють на групи: економічні, соціально-політичні, зовнішньоекономічні та

зовнішньополітичні, техногенні та природні, а також загрози, пов'язані з недосконалістю управління. Всі перераховані групи загроз безпосередньо стосуються енергокомплексу України. Своє розуміння ризиків для енергетичної безпеки можна ґрунтувати на дослідженнях, які системно порівнюють Україну з іншими країнами і визначають ключові критерії відмінності. Одним із таких джерел є International Index of Energy Security Risk by Global Energy Institute [4].

У звіті 2018 року, який узагальнює статистичні дані за 2016 рік, наша країна, як і раніше, посідає 25-те місце (найнижче та найгірше) серед 25 країн – великих споживачів енергії. Це такі країни, як Норвегія, США, Мексика, Канада, Австралія, Польща, Франція та деякі інші.

У нашій групі найвищий рейтинг мають Норвегія, США, Велика Британія, Мексика і Данія. Як видно, це не питання розміру країни, наявності власних енергетичних ресурсів, колоніального минулого. Це питання підходів країни саме у певний період до певних ключових викликів світу (таблиця).

Сучасні загрози та небезпеки розвитку енергетики приводять до не стійкості глобальної та національної енергосистем. Причини – зростаючий дефіцит ресурсів, часті перебої в енергопостачанні, а також зміна клімату. Підвищення енергетичної безпеки на глобальному та національному рівнях передбачає інтенсивне повторне використання сировини, вторинну переробку і циркулярну економіку, значне збільшення частки відновлюваної енергетики, істотно підвищення ефективності процесів виробництва і споживання електроенергії. Реалізація стратегії передбачає якісний стрибок у розвитку технологій і масштабне впровадження інноваційних розробок на підприємствах енергетичної галузі, енергоефективності, передачі, виробництва і зберігання електроенергії.

Таблиця – Рейтинг і показники ризику енергетичної безпеки для 25 країн з великим споживанням енергії, 2016 р.

Загальні показники	1-ше місце	25-те місце	Україна
Рейтинг ризику (RISK SCORE)	Норвегія (678)	Україна (1,842)	25
Залежність від імпорту пального (Petroleum Import Exposure)	Канада	Японія	16
Залежність від імпорту природного газу (Natural Gas Import Exposure)	Австралія	Франція	16
Залежність від імпорту вугілля (Coal Import Exposure)	Австралія	Нідерланди	15
Загальна залежність від імпорту енергоносіїв (Total Energy Import Exposure)	Канада	Японія	17
Витрати на імпорт викопного палива на одиницю ВВП (Fossil Fuel Import Expenditures per GDP)	Канада	Україна	25

Список використаних джерел

1. Ковалко М.П. Розвинута енергетика – основа національної безпеки України. Аналіз тенденцій і можливостей / М.П. Ковалко, О.М. Ковалко. – К.: ТОВ «Друкарня «Бізнесполіграф»», 2009. – 104 с.
2. Самойленко Ю. Економічна безпека України: правовий аспект // Віче, журнал Верховної Ради України / Ю. Самойленко, М. Григорчук. – 2013. – № 17 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3838/>
3. Бондареко Г. В. Енергетична безпека як визначальна складова економічної незалежності України / Г.В. Бондареко, В.О. Щерба // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N152/N152p098-108.pdf
4. Energy Security Risk Scores and Rankings for 25 Large Energy Using Countries: 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.globalenergyinstitute.org/energy-security-risk-index>.